

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ

УДК 811.111

П.Н. ДУНДІЙ,

*доцент кафедри перекладу та других іноземних мов
Київського інституту перекладачів*

ЛЕКСИЧНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР

У статті йдеться про лексичні запозичення, пов'язані з глобалізаційними процесами, діалогом культур, міжкультурною комунікацією, а також аналізується значення англійської мови в сучасному світі та масштаб її впливу на німецьку мову.

Ключові слова: запозичення, англіцизм, глобалізація, діалог культур, міжкультурна комунікація.

Стрімкий розвиток технологій, зростання руху капіталів і міграційних потоків, стандартизація законодавств тощо стали звичними ознаками інтеграції сучасного світу. Такі системні зміни викликають різноманітні контакти між людьми, культурами та мовами, що сприяє обміну матеріальними, духовними цінностями і призводить до запозичень.

Мета цього дослідження – розглянути як загальнотеоретичні питання, пов'язані із поняттям «запозичення» в умовах глобалізації сучасного світу, так і конкретні випадки лексичних запозичень із англійської мови в німецьку.

Проблему запозичення можна розглядати на мікрорівні як засвоєння іншомовних лексичних одиниць і на макрорівні як перейняття елементів, явищ або інституційних зразків іншої культури, тобто міжкультурного запозичення. Щоб краще зрозуміти лінгвістичний аспект цього питання, слід почати з аналізу екстралінгвістичних факторів глобалізаційних тенденцій, які безпосередньо впливають на всі мовні процеси зокрема і на лексичні запозичення, що виникають внаслідок діалогу культур, міжкультурної комунікації і контактування мов.

Глобалізація сучасного світу – найважливіший чинник взаємовпливу економік, етносів, культур і мов. Дослідники не однакові у тому, як глобалізаційні процеси впливають на суспільство.

Так, Р. Робертсон використовує поняття світової системи, яке тотожне глобальному суспільству. Автор говорить про нову ідентичність, тобто про нове самовизначення індивіда та суспільства, коли утворюється «третя культура», яка орієнтована не на індивід, певну національну культуру чи націю-державу, а на таку нову реальність, як глобальне суспільство. Робертсон сприймає глобалізацію як найважливішу соціальну трансформацію, яка створює принципово новий світовий порядок [1].

Автор світ-системної теорії І. Валлерстайн розглядає глобалізацію як цілісну, єдину, історичну систему, що включає в себе структури, які мають власні закономірності та протиріччя, і називає три основні елементи, які сформували глобалізацію: міжнародні фінансові та товарні потоки, відсутність альтернативи і гегемонію США [2].

Американські дослідники Т. Негрі та М. Хардт висувують гіпотезу про глобальний вид влади, названий авторами «Імперією». Імперія у їхньому тлумаченні – політичний суб'єкт, що регулює глобальні обміни, суверенна влада, яка править світом і нівелює суверенітет національних держав, що втрачають здатність регулювати економічні та культурні процеси [3].

Російський економіст М. Делягін описує технології «high-hume», за допомогою яких людство змінює себе, у тому числі формує власну свідомість, і метатехнології, що виключають можливість конкуренції з їх розробником. Вчений інтерпретує вплив сучасних технологій на еволюцію глобальної конкуренції, поглиблення розриву між групами країн, загинання глобальних монополій, що призводить до світових економічних криз [4].

На думку академіка О. Білоруса [5], у сучасної цивілізації є такі перспективи. Перша – до суспільного ладу соціалізації і ноосферного розвитку, тобто суспільства справедливості для всіх. Цей шлях включає позитивні можливості і наслідки глобальної інтеграції. Друга – це шлях конфронтації цивілізацій, який веде до самознищення. А між цими двома можливий третій шлях – комбінований. Він веде до суспільного ладу глобалізму. При цьому глобальна корпоратизація стане головною ідеологією світового розвитку. На першому етапі переважатимуть процеси силової глобалізації з боку політичних і економічних структур країн «золотого мільярда». Це неминуче призведе до глибокої кризи глобалізму. І лише через цю кризу людство вийде на шлях ноосферного розвитку, бо іншого виходу для виживання у нього не буде. Для того, щоб реалізувати ноосферизм у перспективі, на теперішньому етапі суверенні нації-держави, якщо вони хочуть вижити в умовах нового глобального імперіалізму, можуть протиставити йому лише два контраргументи – величезну соціальну силу народного підприємництва у формах малого та середнього бізнесу і конструктивний регіоналізм у формі місцевих високонкурентних виробничо-економічних структур і комплексів.

На думку О. Гриценка, глобалізація, яка виникає спочатку як економічний феномен, спричиняє згодом зміни на всіх інших рівнях. На ідеологічному рівні дедалі більшого поширення набуває світоглядна система, породжена розвитком ринкового демократичного суспільства, а саме ідеологія активного індивідуалізму, раціоналізму, ліберальної демократії, плюралізму. На рівні інституційному, в культурній інфраструктурі наслідки глобалізації визначаються передусім повсюдною присутністю глобальних електронних мас-медіа. На рівні повсякденного життя глобалізаційні процеси виявляються в розростанні стандартизованого ринку культурних товарів та послуг [6].

Натомість З. Батман стверджує, що глобалізація не стільки формує єдиний світ, скільки сприяє посиленню його фрагментарності і, зрештою, стає продуктом «індивідуалізованого» суспільства, а також слідом за Р. Робертсоном вживає термін «глокалізація», що означає взаємозв'язок і взаємовплив глобального та локального. На думку Батмана, в умовах глокалізації відбувається ослаблення національних держав і посилення регіональних еліт, яким відводиться роль «поліційних дільниць», що конкурують з центральним урядом і між собою за отримання інвестицій і проводять політику експансії [7].

Водночас культурна і політична експансія викликає часто зворотну реакцію у прагненні відстояти свій національний світ, спосіб життя і нерідко переходить в агресивне неприйняття глобалізму та реалізується у фундаменталістських рухах (наприклад, Талібан, протестантизм в Ольстері), етнічних та релігійних конфліктах (Афганістан, Ірак, Кавказ). Актуальними залишаються і тероризм, і регіональні війни, які можна тлумачити як специфічну форму реакції на глобалізацію.

З іншого боку, глокалізація розглядається як позитивний процес, в якому глобальні, етнічні та регіональні тенденції взаємодіють, у певних формах конфліктують, однак можуть співіснувати та доповнювати одна одну.

Складність глобалізації, передусім, у її двоїстості, тобто формується загальний гомогенний простір як носій єдності універсальних економічних, політичних, соціальних і культурних взаємодій і водночас посилюється гетерогенність світу або окремих його частин.

Звісно, рамки цієї статті не дозволяють детально розглянути проблематику всіх глобалізаційних процесів. Однак попередній аналіз літератури дає можливість стверджувати, що глобалізація відбувається за трьома взаємозалежними напрямками: економічним,

політичним та культурним. Якщо у ставленні до політичної та економічної глобалізації дослідники досягнули певного консенсусу, тобто глобалізацію в політичній сфері, як правило, пов'язують зі зниженням суверенітету національних держав (У. Бек, С. Хантінгтон, І. Валлерстайн [1; 2]), в економічній сфері – з появою нового типу капіталізму, ключовим елементом якого є транснаціональні корпорації, що виходять з-під національно-державного контролю (Р. Кеохане, Е. Гідденс, О. Білорус [5; 7]), то стосовно культурних аспектів спектр оцінок значно ширший.

Оскільки мовні запозичення розглядаються в площині культурної глобалізації, то один із можливих варіантів її розвитку може відбуватися в співпраці та діалозі культур.

Під діалогом культур розуміємо взаємодію, вплив, проникнення різних культур при збереженні їх основних рис або зіткнення і відторгнення без руйнівних для них наслідків. Діалог культур має запобігти конфронтаційному та ворожому ходу подій і сприяти взаєморозумінню окремих культур і індивідів. У тій чи іншій формі діалог культур тривав завжди та значно посилювався в останні десятиріччя. Діалог культур є формою міжнаціонального спілкування, що припускає як взаємозбагачення національних культур, так і збереження їхньої самобутності.

З одного боку, поширена думка про те, що стрижнем глобалізації є західна культура, передусім американська, що поглинає решту, з іншого боку, – слід визнати складний і неоднозначний процес формування глобальних культур, що базуються на національному і регіональному ґрунті. Таким чином, виникає закономірне питання, чи можливе надалі збереження плюралізму, чи глокалізація веде до уніфікації, і гетерогенний розвиток заміниться гомогенним?

Культурна уніфікація стирає етнічну та регіональну самобутність і позбавляє людство найважливіших джерел розвитку. У єдиному інформаційно-комунікативному полі поширюються уніфіковані культурні моделі. Межі «свого» і «чужого» поступово розмиваються, поширюються одноманітні стандарти і символи. ЗМІ, міграційні потоки, уніфікований культурний продукт привносять альтернативні стилі, образи, символи, цінності, стандарти поведінки, що сформувалися як елементи інших культур. У процесі запозичення вони витісняють багато традиційних елементів, що починають бути непривабливими і незатребуваними. Стираються відмінності не тільки в одязі або їжі, а й в культурних і поведінкових стереотипах. Орієнтація на «чужі» зразки змінює «культурну» сутність окремих соціальних прошарків суспільства, яке може розпадатися на багато груп з розрізненими критеріями ідентичності.

Одночасно «місцеві» культурні форми частково інкорпорується в глобальний контекст. Вони змінюються, модернізуються, відмирають. Окремі локальні культури і традиції можуть отримати новий поштовх у розвитку. Глобалізація виявляється досить багатолікою і багатозвучною. Наприклад, законодавець світової музичної моди MTV не може обійтися без різноманітних етнічних композицій під назвою «World Music», однак вони звучать не в автентично «чистому» вигляді, а в поєднанні з сучасними музичними технологіями. Тобто виникає парадокс: чим сильнішою є глобалізація, тим потребуванішою стає локальна специфіка. Однак потоки глобального і національного незіставні, наприклад, кількість англомовної музики не йде у порівняння з часткою будь-якого іншого національного продукту, виробленого у цій сфері. Тому в динаміці змін культурних моделей від моно-до мультикультурності актуальне формування єдиної, але різноманітної мережі, що максимально враховує культурні особливості, де етнічна самобутність стає відомим у світовому контексті унікальним брендом, що не розчиняється в потоці глобальної, усередненої мас-культури [8].

Натомість серед позитивних наслідків глобалізації слід назвати розширення світового інформаційного простору, посилення процесів мовної і культурної взаємодії, забезпечення звичайній людині доступу до інформації та світових інтелектуальних надбань.

Викликаний глобалізацією процес розширення меж спілкування та інформаційного простору в усіх сферах людської діяльності підштовхує до поширення однієї, зрозумілої всім мови. Такою глобальною мовою дуже стрімко стає англійська. Адже порівняно недавно, після Другої світової війни, постановка цього питання була не актуальною. Пропонувалися штучні мови, які мали б виконувати роль мови міжнаціонального спілкування. Однак практика внесла свої корективи, і *Lingua franca* стала англійська мова. Вона основна у бізнесі та культурі, освіті та науці, в засобах масової інформації.

Так, на міждержавному рівні у Європейському союзі часто використовується англійська, а не національні мови. Англійська – офіційна мова Європейського центрального банку у Франкфурті, та ні Великобританія, ні будь-яка інша англословна країна не є членами Європейського валютного союзу.

Англійська є першою або другою мовою для більше половини жителів ЄС. Як другу іноземну мову її вивчають 100% учнів у Данії, 95 – у Нідерландах, 91 – у Люксембурзі, 90 – у Франції, 84 – у Німеччині, 80 – у Бельгії, 76 – у Греції, 72 – в Італії, 65 – в Іспанії і 65% – у Португалії.

У Державній стратегії розвитку Японії початку XXI ст. серед першорядних завдань, що стоять перед суспільством, висувається необхідність загального оволодіння англійською мовою. При цьому не стільки для забезпечення доступу до глобальних джерел інформації, а щоб насамперед просувати власні технології.

Масштаби поширення англійської мови це – величезний обсяг інформації Інтернету, майже четверту частину світового ВВП вироблено в англословних країнах [9], офіційний статус державної мови в більше п'ятдесяти державах.

Про значення англійської мови у сфері науки свідчить те, що переважна більшість німецьких фізиків і хіміків пишуть свої статті та книги англійською. Так, фізичний журнал «Annalen der Physik», який виходить з 1799 р., перейшов винятково на англійську, залишивши німецькою тільки назву [10].

У багатьох російських університетах усе частіше використовуються англословні підручники [11].

Тобто йдеться про те, що англійська стала *Lingua franca* епохи глобалізації.

Характерною також є ситуація, яку описав французький бізнесмен Жан-Поль Нер'єр у книжці «Don't speak English, parlez Globish» [12]. У діловому спілкуванні англієць, кореєць та бразилець використовували англійську. При цьому в англійця виникли певні труднощі з мовою колег, а кореєць та бразилець добре розуміли один одного, водночас не завжди могли вловити думку англійця, висловлену складнішою літературною мовою. Тут можна говорити про пародизацію та піджинізацію мови, що глобалізує. Так стається через недосконале знання та інтерференцію мов, що як явище буде розширюватися, бо англійська охоплюватиме дедалі більшу кількість населення майже у всіх країнах світу.

Оскільки англійською як нерідною користується все більше людей, то вона стає менш американською та британською, і з'являється такий глокальний продукт, як *World/New Englishes* чи *Globish*, тобто суміш англійської та національної мови: *Japanglish*, *Spanglish*, *Denglich* тощо, що також може ставати джерелом нових запозичень у національні мови, а за певних умов і витіснити їх.

Так, «Denglich» (*Deutsch + Englisch*) – німецько-англійський гібрид, на думку багатьох науковців та широкої громадськості, нестримно заповнює німецьку мову. Тому для її захисту в 1997 р. професором доктором В. Кремером було засновано спілку «Німецька мова» з науковою радою і 23 регіональними об'єднаннями, що переймаються мовними проблемами. Спілкою було розроблено спеціальну програму, головна мета якої – максимальне зменшення вживання у німецькій мові англіцизмів у всіх сферах: у пресі, на радіо і телебаченні, в законодавчих, наукових текстах, мові реклами, а також в усному повсякденному спілкуванні.

Було видано словник, так званий «*Anglizismenliste*», розрахований на широкого споживача. У словнику легко знайти еквівалент англо-американському запозиченню і самому вирішити, яке із слів (німецьке або англійське) використовувати.

Ініціативи про захист німецької мови підтримують також і німецькі політики. Правляча коаліція ХДС / ХСС і Вільної демократичної партії погодилася пропозицію щодо внесення змін до конституції, щоб прописати як одне з головних завдань держави захист німецької культури і мови. Для цього потрібно більше двох третин голосів Бундестагу.

Причому важливо підкреслити, що так звана «мовна політика» – це явище, характерне для багатьох країн. Декілька десятиріч тому у Франції вийшов закон про «Запобігання застосуванню французької мови англійськими словами». Цей приклад наслідували Словаччина і Польща. Органи влади виходили з того, що мова країни передає її культуру, служить її національній своєрідності.

Певною мірою такі заходи впливають на мовні процеси. Наприклад, Bundesbahn (німецька залізниця) відмовилася від вживання багатьох англіцизмів на кшталт flyer, counter, hotlines і замінила їх на німецькі [13].

Слід також зазначити, що, взаємодіючи з іншими культурами, англійська мова запозичує лексику та унікальні особливості, знання та концепції, властиві певному етносу або регіону і розповсюджує їх по всьому світу, що є також характеристикою глокальності. Таким чином, досліджуючи мовні взаємовпливи, дискурс англійської мови можна розподілити на три основні види: 1) «нейтральність», що вказує на природність процесу глобального поширення англійської мови як засобу міжкультурного спілкування, безпосередньої складової глобальної культури та світової інтеграції (С. Хантінгтон, Т. Бергер); 2) «імперіалізм» як опозиція попередньому дискурсу, коли більшість мов втрачають своє значення, незважаючи на кількість суб'єктів, які користуються ними (Р. Філіпсон), при цьому англійська мова маркується як бренд англо-американського контексту, що колонізує інші мови (Д. Греддол), реалізуючи політику виключення локальних мов, і долає будь-який опір з їх боку (С. Зоннтаг), що спричиняє появу протилежної парадигми «мовної екології» як необхідності рівноправності мов, а також суб'єктів, що розмовляють ними (Ю. Цуда); та 3) «постколоніальна перформативність» як спроба осмислення статусу англійської мови, вихід за межі ієрархічності та створення нового контексту, який маніфестує рівноправність усіх мов і суб'єктів, що говорять ними (А. Пеннікок) [14].

Як екстралінгвістичні фактори вищезазначені тенденції відкривають шлях взаємовпливам чи уніфікації культурних феноменів, викликають мовні зміни і сприяють збільшенню чи зменшенню кількості запозичень.

Запозичення з англійської проникають прямо чи опосередковано практично у всі мови світу. Інтернаціоналізація повсякденного життя, науки і техніки сприяє виникненню нових спільних для багатьох мов термінів. Тому майбутнє за дослідженням антропоцентричних та когнітивних параметрів комунікації не тільки в рамках однієї культури, а й на стику двох і більше культур. Тобто йдеться про міжкультурну комунікацію (МК).

МК вимагає знання і володіння поведінковими актами, які часто виходять за межі системи мови і належать до сфери менталітету, логіки, філософії, традицій, звичаїв, культури народу, його окремих груп і передбачає взаємодію різних культур.

Поняття міжкультурної комунікації введено в середині минулого століття американським антропологом Е. Холлом. Ф. Бацевич визначає міжкультурну комунікацію як «процес спілкування (вербального і невербального) людей, що належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, як правило, послуговуються різними ідіоетнічними мовами, відчують лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні» [15, с. 9].

МК, з одного боку, має прикладний характер і ставить за мету полегшити спілкування між представниками різних культур, усунувши комунікативні та психологічні бар'єри, а з іншого – як галузь знань міждисциплінарного рівня досліджує взаємодію культур та мов методами різних наук.

Поєднання МК і лінгвістики передбачає перегляд окремих підходів в інтерпретації лінгвістичних категорій. Зокрема, аналіз запозичення в концепті міжкультурної комунікації дасть змогу вбачати у ньому не тільки лексичну одиницю але й носія культурологічного (етнологічного, антропологічного, соціологічного, психологічного тощо) інформаційного поля як взаємовпливу поняття та образу, свідомого та підсвідомого.

У зв'язку з цим одним з основних питань є тлумачення й неоднозначне сприйняття понять, зокрема запозичень. Щоб порозумітися, учасники мають не тільки володіти граматиною і лексикою тієї чи іншої мови, але знати культурний компонент значення слова, реалії чужої культури.

При цьому слід зауважити, що різночитання можуть виникнути навіть у випадках, коли йдеться про слова, що позначають явища, еквівалентні в різних культурах, часто ця еквівалентність відносна, тому що поняття про ці явища будуються на різних розуміннях національно-відмінних свідомостей. Так, запропоноване російським, українським і австрійським студентам поняття «будинок» викликало у них не тотожні уявлення. Для більшос-

ті міських студентів з Нижнього Новгорода будинок – це багатопверхова і багатоквартирна споруда із залізобетонних блоків чи цегли (80%), для одеситів такі уявлення склали 65%; майже третина опитаних назвали старі будинки з комунальними квартирами в історичній частині міста. Вихідці з російського села згадали дерев'яні будинки – ізби, частина українців – хати. Для більшості австрійців (85%) будинок – замський особняк з галявиною і гаражем. Будинок у цій ситуації не лише слово, але й слово-образ, бо, очевидно, в уяві опитаного виникають реалії його власного досвіду [16].

Розбіжності у сприйнятті можуть також впливати на трактування запозиченої лексичної одиниці. Тому в аналізі та тлумаченні запозичень при укладанні словників важливо знаходити таку інтерпретацію, яка б не викликала двозначності у сприйнятті. Щоб уникнути різночитань, у МК потрібно використовувати психологічні, соціологічні та лінгвістичні методи дослідження [17].

Соціологічний бік МК стосується передусім ділової культури та бізнесу. Це пов'язано з тим, що соціологічні дослідження знаходять своє практичне застосування у сучасних багатонаціональних корпораціях. На основі отриманих соціологами узагальнень про характерні і бажані для певної культурної групи типи поведінки формуються відповідні практичні рекомендації, які реалізуються у вигляді спеціальних міжкультурних тренінгів. На них аналізуються обмін інформацією, взаємодія з колегами, прийняття рішень, поведінка в конфліктних ситуаціях, лідерство, зв'язок між роботою та приватним життям, ставлення до інновацій. Більша частина досліджуваних культурно обумовлених поведінкових стереотипів може бути зведена до параметрів варіювання культур. Звісно, проведення міжкультурних тренінгів передбачає напрацювання однозначної поняттєвої бази для всіх учасників комунікації, що може приводити до запозичень.

Психологічний бік міжкультурної комунікації досліджує вплив культурних відмінностей на процеси інтерпретації та категоризації, а також онтологію відповідних поведінкових стереотипів, адже тут маємо справу зі складними категоріями: цінностями, мотивами, установками, стереотипами і забобонами.

Нас цікавить передусім лінгвістичний аспект МК, а саме те, які мовні фактори сигналізують про наявність міжкультурної взаємодії та в яких комунікативних контекстах та стилях відбувається запозичування.

Серед лінгвістичних шкіл та методологій найбільше значення для дослідження феноменів міжкультурної комунікації мають етнографія комунікації, етносемантика, дискурсивний аналіз, аналіз побутової комунікації, крос-культурна прагматика, міжмовна прагматика. У зв'язку з цим цікаво прослідкувати за проникненням запозичення у мову-реципієнт з урахуванням вищезгаданих категорій. Тут може виявитися багато проблем. Адже, наприклад, важко зібрати весь емпіричний матеріал у сфері побутової комунікації через величезну кількість одиничних і незафіксованих усних мовних контактів.

Така інтерпретація спонукає тлумачити запозичення як «вільну творчість, що імітується й асимілюється однією людиною, потім другою, третьою, поки не розповсюдиться на більш-менш значну сферу» [18].

Однак такий неолінгвістичний підхід не дає повного уявлення про складність і багатоступеневість мовних контактів, пов'язаних із суперечливим економічним, політичним, культурним розвитком суспільства, що безпосередньо впливає на різні рівні мови.

Натомість, аналізуючи лексичні запозичення як складову глобалізаційних процесів, діалогу культур і міжкультурної комунікації, отримуємо більш повну картину світу і підходимо до багатоаспектного лінгвістичного аналізу запозичення, що стане об'єктом подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Robertson R. Glocalization: Time-Space and Homogeneity-Heterogeneity. In: *Global Modernities* / Ed. by M. Featherstone, S. Lash, R. Robertson. – L.: Sage, 1995. – 258 p.
2. Валлерстайн И. Общественное развитие или развитие мировой системы / И. Валлерстайн // *Вопросы социологии*. – 1992. – № 1. – С. 86–109.
3. Хардт М. Империя / пер. с англ.; под ред. Г.В. Каменской, М.С. Фетисова / М. Хардт, А. Негри. – М.: Праксис, 2004. – 440 с.

4. Делягин М.Г. Мировой кризис: Общая теория глобализации / М.Г. Делягин. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 768 с.
5. Україна в глобалізованому світі: зб. наук. праць / НАН України. Ін-т світової економіки і міжнародних відносин; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К.: Наукова думка, 2007. – 176 с.
6. Гриценко О.А. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі / А.О. Гриценко. – К.: УЦКД, 2000. – 228 с.
7. Бауман З. Глобализация. Последствия для человека и общества / пер. с англ. / З. Бауман. – М.: Весь Мир, 2004. – 188 с.
8. Хлыщева Е.В. Динамика культурных моделей в глобализирующемся мире: автореф. дис. ... д-ра філософ. наук: спец. 24.00.01 «Філософські науки» / Е.В. Хлыщева. – Астрахань, 2011. – 198 с.
9. Gross domestic product 2010, PPP. – Режим доступу: http://siteresources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/GDP_PPP.pdf
10. Annalen der Physik. – Режим доступу: [http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/\(ISSN\)1521-3889/issues](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1002/(ISSN)1521-3889/issues)
11. Багдасарова Н.А. Lingua franca эпохи глобализации / Н.А. Багдасарова. – М.: НМГИМО-Университет, 2009. – С. 643–652.
12. Nerriere Jean-Paul. Don't speak English, parlez Globish / Nerriere Jean-Paul. – Режим доступу: <http://www.jpn-globish.com/file/GWO-Russian.pdf>
13. Spiegel Online Reise. – Режим доступу: <http://www.spiegel.de/reise/aktuell/0,1518,678248,00.html>
14. Ларченко В.В. Мова та влада: відношення глобальне/локальне в дискурсі постколоніалізму: автореф. дис. ... канд. філософ. наук: спец. 09.00.04 «Філософія культури» / В.В. Ларченко. – Х., 2007. – 19 с.
15. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф.С. Бацевич. – К.: Довіра, 2007. – 205 с.
16. Зусман В.Г. Межкультурная коммуникация: учеб. пособие / В.Г. Зусман, А.А. Фролов. – Н. Новгород: Деком, 2001. – 315 с.
17. Бергельсон М.Б. Лингвистические методы исследования в области (межкультурной) коммуникации / М.Б. Бергельсон // Тезисы пленарного доклада II Международной конференции «Коммуникация: концептуальное и прикладные аспекты». – Ростов-на-Дону: Изд-во ИУБиП, 2004. – С. 9–12.
18. Бонфанте Дж. Позиция неолингвистики / Дж. Бонфанте // Звегинцев В.А. История языкознания XIX и XX веков в очерках и извлечениях. Ч. 1. – М.: Просвещение, 1964. – 466 с. – С. 298–319.

В статье рассматриваются лексические заимствования, связанные с глобализационными процессами, диалогом культур, межкультурной коммуникацией, а также анализируется значение английского языка в современном мире.

Ключевые слова: заимствование, англицизм, глобализация, диалог культур, межкультурная коммуникация.

The article considers the lexical borrowings due to the globalization process, the dialogue between cultures and the intercultural communication; it analyses the importance of the English language in the modern world as well as its impact on the German language.

Key words: borrowing, anglicism, globalization, dialogue between cultures, intercultural communication.

Надійшло до редакції 30.06.2011.